

Тетяна Петрівна ПЛІШКА,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів
Хмельницького університету управління та права,
plishka@email.ua

УДК 303.442 (477)

ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Досліджується розвиток інвестиційної діяльності в Україні в умовах європейської інтеграції. Досліджені основи цих процесів, проведений аналіз капітальних інвестицій за 2008–2014 роки. Досліджено перспективи інвестиційної діяльності в Україні згідно зі “Стратегією реформ — 2020”, з Планом дій “Відновлення України”, з Програмою діяльності Кабінету міністрів України, з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. На основі аналізу цих документів зроблено SWOT-аналіз інвестиційної діяльності в Україні в умовах європейської інтеграції. Загрозами для інвестиційної діяльності в Україні є російська військова, економічна та інформаційна агресія, енергетична залежність від Росії, інвестиційні ризики. Можливостями для інвестиційної діяльності в Україні є імплементація Угоди про асоціацію з ЄС, відкриття європейських ринків для українських виробників, програми співробітництва з МВФ, Світовим банком та іншими міжнародними фінансовими інституціями, модернізація виробництва згідно зі стандартами ЄС, інвестиції з ЄС і США в газотранспортну систему, енергетику, сільське господарство та інші галузі економіки України, розвиток оборонно-промислового комплексу.

Ключові слова: європейська інтеграція, угода про асоціацію між Україною та ЄС, інвестиції, інвестиційна діяльність.

Європейська інтеграція суттєво впливає на розвиток інвестиційної діяльності в Україні. Важливо ґрунтовно дослідити цей процес, визначити перспективи та загрози розвитку інвестиційної діяльності в Україні в сучасний період.

Інвестиційні процеси досліджували Л. К. Безчасний, С. Брю, М. П. Войнаренко, Т. В. Майорова, К. Макконел, С. І. Мельник, О. М. Підхонний, К. О. Семенов, І. Г. Яремчук та інші.

Проте незважаючи на дослідження в цій сфері, недостатнім є аналіз особливостей розвитку інвестиційної діяльності в Україні в умовах європейської інтеграції, що буде і зроблено в цій статті.

Важливою передумовою розвитку економіки України є інвестиційна діяльність. Європейська інтеграція вимагає переходу неконкурентоспроможного та застарілого українського виробництва на євростандарти, що потребує

модернізації техніки та технологій, а це, у свою чергу, потребує значних інвестицій.

Обсяг капітальних інвестицій, освоєних підприємствами та організаціями країни за рахунок усіх джерел фінансування, скоротився з 272 074,1 млн. грн. у 2008 році до 247 891,6 млн. грн. у 2013 році (рис. 1).

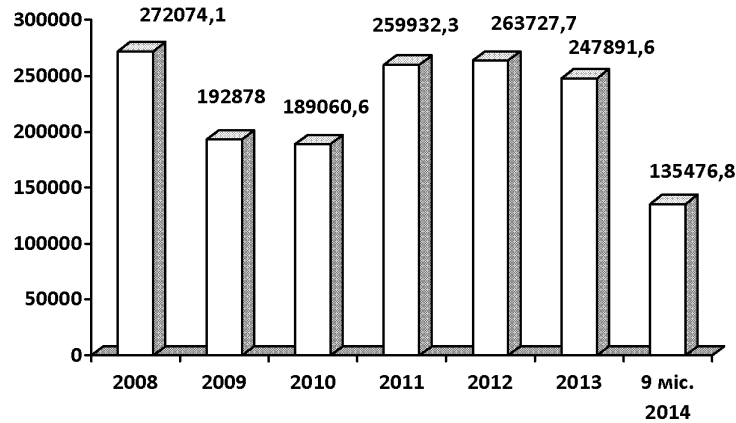

Рис. 1. Обсяг капітальних інвестицій в Україну (у млн. грн.)
Джерело: [1].

На розвиток інвестиційної діяльності в Україні суттєво впливають зміни в політиці та економіці, особливо в умовах європейської інтеграції. Президент України 25 вересня 2014 р. представив “Стратегію реформ — 2020” [2].

Серед векторів руху стратегії першим визначено сталий розвиток країни, що включає такі складові: інфраструктуру, інвестиції, економіку, конкуренцію.

Головною передумовою цієї роботи має стати новий суспільний договір між владою, громадянським суспільством та бізнесом, зокрема бізнес зобов’язаний сплачувати податки та інвестувати.

Крім того, у стратегії визначено ключові показники розвитку країни, у тому числі чисті надходження прямих іноземних інвестицій [2] (табл. 1).

Прем’єр-міністр України 3 вересня 2014 р. представив План дій “Відновлення України”, де описано, що зроблено за лютий-серпень 2014 року та визначено план дій уряду. У цьому плані дій представлено заходи, що впливають на інвестиційну діяльність в Україні [3].

У Програмі діяльності Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2014 р. представлено ключові виклики та нову політику України [4].

Ключовими викликами для України названі загроза незалежності, військові втрати економіки, корупція. Загроза незалежності проявляється в російській військовій, економічній та інформаційній агресії, знищенні інфраструктури та промисловості на Донбасі, втраті економічного потенціалу Криму, людських втратах, гуманітарній кризі та збільшенні кількості тимчасових переселенців, енергетичній залежності, зменшенні золотовалютних резервів, стрімкій девальвації гривні, падінні валового внутрішнього продукту, падінні промислового виробництва, інфляції та іншому. Корупція проявляється у неефективному державному менеджменті, корупції та хабарництві.

У Програмі діяльності Кабінету Міністрів України представлено заходи, що впливають на інвестиційну діяльність в Україні. Важливими для інвестиційної

діяльності є п'ять сфер нової політики: енергетичної незалежності, безпеки, продовольства, економіки та державного управління [4].

На перспективи інвестиційної діяльності в Україні суттєво впливає підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (табл. 2) [5].

Таблиця 1

**Перспективи інвестиційної діяльності в Україні
згідно зі “Стратегією реформ — 2020”**

№	Показники сталого розвитку країн	Україна		Рейтинг країн ЄС серед країн світу		Джерело
		2014 р.	2020 р.	max	min	
1.	Кредитний рейтинг країни на рівні інвестиційної категорії*	CCC	BBB	AAA Німеччина	B Греція	За шкалою Standard & Poor's (зобов'язання в іноземній валюті)
2.	Чисті надходження прямих іноземних інвестицій за період 2015–2020 рр. (план)	-	\$ 40 млрд. (\$ 8 млрд. на рік)	-	-	За даними Світового банку

Примітки:

* Рейтингові оцінки Standard & Poor's (S&P) позначаються буквами від оцінки AAA, що присвоюється виключно надійним емітентам, до оцінки D, що присвоюється емітенту, який оголосив про дефолт.

Джерело: [2].

Таблиця 2

**Перспективи інвестиційної діяльності
згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС**

№	Напрями	Заходи, що впливають на інвестиційну діяльність
1.	Захист прав споживачів	Перехід на стандарти ЄС. Модернізація виробництва, передусім сільськогосподарського (виробництво м'ясної та молочної продукції).
2.	Експорт в ЄС: товари сільськогосподарства	Квоти на безмитний продаж у ЄС: м'ясо птиці та зерно. Європейська якість і безпека продукції потребує значних державних і приватних інвестицій.
3.	Експорт в ЄС: послуги	Представництва українських підприємств на території ЄС. Міжнародні поштові та кур'єрські послуги, телекомунікації та Інтернет, фінанси, морські та інші перевезення.
4.	Охорона навколишнього середовища	Нові очисні споруди. Заміна застарілого шкідливого виробництва. Сучасне обладнання для вимірювання забрудненості шкідливими речовинами.

Примітка: складено на основі аналізу [5].

Основні перспективи інвестиційної діяльності передусім стосуються таких напрямів: захист прав споживачів, експорт у ЄС конкурентоспроможних товарів та послуг, передусім товарів сільського господарства, охорона навколишнього середовища.

Захист прав споживачів передбачає перехід на стандарти ЄС, модернізацію виробництва, передусім сільськогосподарського (виробництво м'ясної та молочної продукції), що потребуватиме значних інвестицій. На сьогодні більшість виробництв м'яса та молока не відповідають стандартам ЄС. Типові порушення на українських тваринницьких господарствах — неякісні корми, неналежне зберігання продукції, антисанітарія, антибіотики в м'ясі та молоці, пальмова олія в молокопродуктах.

Експорт у ЄС конкурентоспроможних товарів, передусім товарів сільського господарства, передбачає квоти на безмитний продаж у ЄС якісного м'яса птиці та зерна. Європейська якість і безпека продукції потребує значних державних і приватних інвестицій. ЄС знижує та скасовує митні ставки для українських товарів. Україна знижує митні ставки на європейські товари поступово. Ставки ввізного мита ЄС змінюються в залежності від пропозиції. Чим більше товарів пропонують внутрішні виробники, тим вищі ставки ввізного мита. Чим більший дефіцит товарів на ринку — тим нижчі ставки. Тарифні квоти звільняють українську сільськогосподарську продукцію від мит незалежно від ситуації на ринку.

Експорт в ЄС конкурентоспроможних послуг передбачає представництва українських підприємств на території ЄС, міжнародні поштові та кур'єрські послуги, телекомунікації та Інтернет, фінанси, морські та інші перевезення. Українські Інтернет-провайдери зможуть надавати послуги в ЄС. Вони мають конкурентну перевагу, бо почали працювати пізніше на новішому обладнанні, а їхні послуги — дешевші. Українські компанії, що займаються поштовими та кур'єрськими послугами, зможуть обслуговувати наших заробітчан у ЄС. Українські юридичні особи, які відкривають представництва своїх підприємств на території ЄС, працюють в умовах національного режиму, тобто користуються всіма правами та привілеями, що й місцеві юридичні особи.

Охорона навколишнього середовища передбачає будівництво нових очисних споруд, заміну застарілого шкідливого виробництва, закупівлю сучасного обладнання для вимірювання забрудненості шкідливими речовинами. Протягом 3–5 років Україна має запровадити європейські норми чистоти повітря, а саме гранично допустимі концентрації для діоксидів сірки, азоту, оксидів вуглецю, а також важких металів, свинцю, бензолу, озону та дрібнодисперсного пилу. В Україні майже не вимірюється концентрація у повітрі дрібнодисперсного пилу, що спричиняє рак легенів, та забруднювачів, які швидко випаровуються, зокрема бензолу, що є мутагеном та канцерогеном.

Найбільшими забруднювачами повітря в Україні є теплоелектроцентралі (ТЕЦ) та металургійні комбінати. На дрібних і середніх підприємствах системи очистки повітря майже відсутні, тому виробники металопластикових вікон, меблів та іншого викидають у повітря небезпечні органічні сполуки. У ЄС на сміттєзвалища потрапляє лише половина відходів, а решта — переробляється. В Україні переробляється незначна частка сміття, а решта — забруднює повітря, землю та підземні води.

На основі аналізу документів зробимо SWOT-аналіз інвестиційної діяльності в Україні в умовах європейської інтеграції.

SWOT-аналіз — це метод стратегічного планування, який виявляє фактори внутрішнього та зовнішнього середовища об'єкта аналізу (країни, організації, галузі, іншого) [6].

Сильні сторони та слабкі сторони є факторами внутрішнього середовища об'єкта аналізу, тобто тим, на що сам об'єкт може впливати. Можливості та загрози є факторами зовнішнього середовища об'єкта аналізу, тобто тим, що може впливати на об'єкт зовні і при цьому не контролюється об'єктом.

На основі вищевказаного було проведено SWOT-аналіз інвестиційної діяльності в Україні в умовах європейської інтеграції (табл. 3).

Таблиця 3

**SWOT-аналіз інвестиційної діяльності в Україні
в умовах європейської інтеграції**

Середовище / вплив	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішнє середовище	<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
	1. Ратифіковано Угоду про асоціацію з ЄС; 2. Виконуються програми співробітництва з МВФ та Світовим банком; 3. Дешева робоча сила; 4. Сприятливі природні умови для розвитку сільського господарства.	1. Знищення інфраструктури та промисловості на Донбасі; 2. Втрата економічного потенціалу Криму; 3. Енергетична залежність від Росії; 4. Застаріле виробництво; 5. Нестача власних інвестиційних ресурсів.
Зовнішнє середовище	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
	1. Модернізація виробництва згідно зі стандартами ЄС; 2. Розширення продажу конкурентоспроможної продукції українських виробників на європейських ринках; 3. Інвестиції в газотранспортну систему, енергетику, сільське господарство та інші галузі економіки України; 4. Розвиток оборонно-промислового комплексу.	1. Збільшення витрат на оборону за рахунок зменшення державних інвестицій на розвиток економіки; 2. Енергетична залежність від Росії; 3. Інвестиційні ризики.

Примітка: складено автором.

Слабкими сторонами інвестиційної діяльності в Україні є застаріле виробництво, енергетична залежність від Росії, нестача власних інвестиційних ресурсів та інше.

Загрозами для інвестиційної діяльності в Україні є збільшення витрат на оборону в Україні за рахунок зменшення інших державних витрат, у т.ч. державних інвестицій, енергетична залежність від Росії, інвестиційні ризики та інше.

Можливостями для інвестиційної діяльності в Україні є модернізація виробництва згідно зі стандартами ЄС, інвестиції з ЄС і США в газотранспортну

систему, енергетику, сільське господарство та інші галузі економіки України, розвиток оборонно-промислового комплексу.

Отже, інвестиційна діяльність в Україні в умовах європейської інтеграції має потужний потенціал за умови мінімізації ризиків, передусім російської військової, економічної та інформаційної агресії та зменшення енергетичної залежності від Росії.

Список використаних джерел

1. Статистична інформація [Електронний ресурс] Державна служба статистики України. — URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Стратегія сталого розвитку “Україна — 2020” : схв. Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
3. Відновлення України : План дій [Електронний ресурс] Урядовий портал. — URL : http://www.kmu.gov.ua/document/247648260/plan_ua.pdf.
4. Програма діяльності Кабінету міністрів України, м. Київ, 11.12.2014 р. [Електронний ресурс] Урядовий портал. — URL : http://www.kmu.gov.ua/document/247814370/Program_fine.pdf.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] Урядовий портал. — URL : http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_%28body%29.pdf.
6. SWOT [Електронний ресурс] Вікіпедія. Вільна енциклопедія. — URL : <http://uk.wikipedia.org/wiki/SWOT>.

*Рекомендовано до друку кафедрою менеджменту, економічної теорії та фінансів
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 7 від 17 лютого 2015 року)*

Надійшла до редакції 01.03.2015

Плишка Т. П. Перспективы инвестиционной деятельности в Украине в условиях европейской интеграции

Рассмотрено вопросы развития инвестиционной деятельности в Украине в условиях европейской интеграции. Исследованы основы этих процессов, проведен их анализ капитальных инвестиций за 2008–2014 годы. Исследованы перспективы инвестиционной деятельности в Украине в соответствии со “Стратегией реформ — 2020”, с Планом действий “Восстановление Украины”, Программе деятельности Кабинета министров Украины, соглашении об ассоциации между Украиной и ЕС. На основе анализа этих документов сделано SWOT-анализ инвестиционной деятельности в Украине в условиях европейской интеграции. Угрозами для инвестиционной деятельности в Украине есть российская военная, экономическая и информационная агрессия, энергетическая зависимость от России, инвестиционные риски. Возможностями для инвестиционной деятельности в Украине есть имплементация Соглашения об ассоциации с ЕС, открытие европейских рынков для украинских производителей, программы сотрудничества с МВФ, Всемирным банком и другими международными финансовыми институтами, модернизация производства в соответствии со стандартами ЕС, инвестиции из ЕС и США в газотранспортную систему, энергетику, сельское хозяйство и другие отрасли экономики Украины, развитие оборонно-промышленного комплекса.

Ключевые слова: европейская интеграция, соглашение об ассоциации между Украиной и ЕС, инвестиции, инвестиционная деятельность.

Plishka, T. P. Prospects for Investment in Ukraine in Terms of European Integration

The article is devoted to the development of investment activity in Ukraine in terms of European integration. The basics of these processes have been investigated and analysis of capital investments for 2008–2014 years has been conducted. Prospects for investment in Ukraine according to “reform strategy — 2020” Action Plan “Ukraine Restore” from The Cabinet of Ministers of Ukraine on the Association Agreement between Ukraine and the EU. On the basis of these documents made SWOT analysis of investment activity in Ukraine in terms of European integration. Threat to investment in Ukraine is the Russian military, economic and informational aggression, energy dependence on Russia, investment risks. Opportunities for investment in Ukraine is the implementation of the Association Agreement with the EU, opening of European markets for Ukrainian producers cooperation program with the IMF, World Bank and other international financial institutions, modernization of production in accordance with EU standards, investment from the EU and the US in the gas transportation system energy, agriculture and other industries of Ukraine, the development of the military-industrial complex.

Keywords: *European integration, the Association Agreement between Ukraine and the EU, investments, investment activity.*

